

G Valikkursus „Müüt ja kirjandus“

1. KURSUSE „MÜÜT JA KIRJANDUS“ LÜHIKIRJELDUS

Kursuse eesmärk on tutvustada müüte ning näidata pärimuse seost ilukirjanduse, kultuuri ja ühiskonnas toimuvaga. Müüdi ja kirjanduse suhetele keskendumine võimaldab avastada nende seoseid, leida ajatuud arhetüüpe suulises kõnes ja kirjalikes tekstides. Müüdid annavad hea võimaluse vanade lugude kaudu uurida väärtuste jäävust ja muutumist ajas ning mõtestada maailma oma elukogemusest lähtuvalt.

2. ÕPITULEMUSED

Kursuse lõpul õpilane:

- 1) kirjeldab mütoloogilisi elemente eestlaste ja setode maailmapildis;
- 2) teab eesti rahvuseepose ja seto eepose sünnilugu ja sisu ning kultuuri- ja rahvusloolist tähtsust;
- 3) mõtestab pärimust õpitust ja iseenda kogemusest lähtuvalt;
- 4) nimetab arhetüüpeid müüdimotiive;
- 5) tunneb loetud müütide ja arhetüüpsete tegelastega seotud narratiive ja motiive ning leiab neid käsitletavatest ilukirjandusteostest;
- 6) on terviklikult läbi lugenud ja analüüsinud vähemalt kolm teost, vaadanud vähemalt kolme mängu- ja dokumentaalfilmi ning tunneb rahvapärimust tutvustavaid veebilehti.

3. ÕPPEGEVUS

Lõiming kursusega „Pärimus ja kirjandus“

Õpilane

- 1) loeb süvenenult loomismüüte („Maailma loomine“ eesti rahvalaul; „Maailma loomine“ isuri rahvalaul jne) ja mõtestab maailma loomist;
- 2) tutvub eestlaste mütoloogilise maailmapildiga: vaimud, haldjad, maa-alused, nõiad, targad, vanapagan jt üleloomulikud olendid, nt essütäjä ning kujutab neid loovtöös;
- 3) keskendub üleloomulike olendite uurimisele ilukirjandusteostes, nt võrdlus libahunt August Kitzbergi näidendis „Libahunt“ ja libahunt August Gailiti jutustuses „Libahunt“; teised üleloomulikud olendid Aino Kallas „Hundimõrsja“, Andrus Kivirähk „Rehepapp e November“, „Mees, kes teadis ussisõnu“ jt õpilase ning õpetaja ühisvalikul;
- 4) uurib „Folklore.ee“ ja BERTA kaudu üleloomulike olendite kohta üleskirjutatud lugusid ja koostab lühiuurimuse nende kohta;
- 5) kirjeldab müütilisi vägimehi Kalevipoeg, Suur Tõll, Leiger, Peko ning tutvub nende tõlgendustega kirjanduses, filmikunstis, kunstis;
- 6) tutvub ja uurib ning koostab tutvustava ettekande arhetüüpsete teemade ja motiivide kohta: leping kuradiga, ohverdamine, lahkumine kodunt ja kojujõudmine, saatus ja õnn jt, või arhetüüpsete tegelaste kohta: Odysseus, Achilleus, Narkissos, Pygmalion, Sisyphos, Oidipus, Kain, Taavet, Koljat, Magdalena, Juudas, Ahasveerus, Hamlet, Faust, Robinson Crusoe, Gulliver, don Quijote, Don Juan, sanova, Dracula jt; kurat, libahunt, kratt, hiiud, näkk, ingel, vaeslaps, Kalevipoeg, Vanapagan jt;
- 7) uurib sümboloid ja kujundeid: ring, rist, labürint, kolmjalg, kaheksakand, ilmapuu, välk, taevatäht, päikesevanker, jumalikud kaksikud jt; valge laev, sinilind, (sõnajala)õis, lahtised allikad, õnnemaa ning täidab loovülesandeid neil teemadel;

- 8) õpib mõistma vastandite võitlust mütoloogias ja ilukirjanduses: ilus ja inetu, hea ja kuri, põrgu ja paradiis, armastus ja kättemaks, süüd ja surm, õitseng ja hääbumine, kangelaslikkus ja kuritöö jm;
- 9) loeb katkendeid järgmistest teostest: Matthias Johann Eisen „Eesti mütoloogia“, Felix Oinas „Tuul heidab magama“ jt;
- 10) mõtestab muinasjuttu, leides sealt elutarkust ja paralleele kaasaja ühiskonnast, lugedes ja jutustades kunstmuinasjutte, nt Anna Sakse „Lillemuinasjuttudest“; Atoine de Saint-Exypery „Väike prints“ jt;
- 11) tutvub argimütoloogia ja rahvapärime seostega, (Mati Unt „Argimütoloogia“); kirjutab loovtööna reklaammuinasjuttu;
- 12) täidab loovülesandeid (loovtegevuse ülesandeid, nt lavastamine) individuaalselt ja grupitööna, arutledes teemal teos ja film „Põrgupõhja uus Vanapagan“; „Rehepapp ehk November“ ja „November“; teos ja etendus, nt „Faust“;
- 13) vaatab Lennart Meri soomeugrilastest jutustavaid filme „Veelinnurahvas“, „Linnutee tuuled“, „Hõbevalge“;
- 14) vaatab vabal valikul muinasjutu teemadel mängufilmi, loeb tegevuses nimetud teoseid.